

Celjske Slovenske Novine.

Vrednik: Profesor Valentin Konšek. —

Te novine pridejo vsako sredo na svetlo: cena za četrtnsko leta 40 kr. po pošti 50 kr. sr.

Nro. 13.

20. Kimovca 1848.

Vilj Ferdinand Prvi, ustavni Cesar Avstrijski, kralj Ogerski in Ceski, tega imena Peti, kralj Lombardski in Beneški, Dalmatinski, Horvatski, Slavonski, Galicije, Lodomerije in Hirije, Nadvojvoda Avstrijski, Vojvoda Lotrinski, Solnograški, Stajerski, Koroški, Krajnski, Zgoranje in Dolnje Slezije, Veliki knez Erdeljski, Mejni grof Marški, Poknezeni grof Habsburški in Tiroljski i. t. d. i. t. d.

Smo po naklepu Svojih ministrov soglasno z ustavnim deriavnim zborom sklenili in ukateno kakor sledi:

Pervič. Podloštvo in zaveza med gruntnimi gospodskimi in podloštnimi ste z vsimi postavami, ki to zavezo zadevajo, nehale.

Drugič. Grunt ali zemljiše je vsih dolžnost odvezan; vsi razločki med gospodskimi in kmečkimi zemljiši imajo nehati.

Tretjič. Vse dolžnosti, dela in davki vsake bače, ktere iz podloštva izvirajo in podlošno zemljiše zadevajo, odsilnal nehajo; ravno tako tudi nehajo vse odrajtva v blago [Natural], v delu in denarjih, kteri izvirajo iz gospodskine grunne oblasti, iz desetinskiga, varovavniga [Schutz], fogtjskiga, gornjskiga, in soseskijniga gospodstva in ktere so se dozdej mogle odpravljati ali od kmetijskiga posestva ali od oseb; tudi je jenjalo plačilo za premenenje posestva [prepisi] med živimi in po smerti.

Ceterič. Za nekatere teh davkov, ki so po tem nehali, se bo odškodovanje dalo, za nekatere pa ne.

Petič. Odškodovanje se ne bo dalo za pravice in davke, ki iz osebniga podloštva, iz gospodskih in sodniških opravil in iz soseskijniga gospodstva izvirajo; zavoljo tega pa tudi iz tega izvirajoče dolžnosti nehajo.

Šestič. Za dela, za davke v blagu in v denarjih, ktere je posestnik grunta svojimu grajskinkimu, desetinskinkimu ali fogtjskinkimu gospodu mogel odrajtovati, je beri ko beri primerno odškodovanje odmeriti.

Sedmič. Pravice v gozdih in za pašah kakor suine pravice [Servitut-Rechte] med gospodskimi in med njih dozdanjimi podloštnimi imajo z odškodovanjam nehati — soseskijnih gospodstev pravice [Dorfsbrigkeit] pa cvetlice iskati [Blumensuch] in pasti [Weiderecht], kakor pašna na prahi in sternašu imajo brez odškodovanja jenjati.

Osmič. Komisija iz poslancov vsih dečela ima postavno osnovo izdelati in deriavnemu zboru podložiti, ktera mora zapopasti pravila:

a. kako se ima odškodovanje nasprotnih prejemšin in davšin zgoditi, ktere so v zakupnih [cmitevskih] pogodbah [kontraktih] ugotovljene ali pa v tacih, ki so zastran delive lastnin storjene;

b. kako imajo grunne dolžnosti nehati, ktere v tretjim razdelku morebiti niso imenovane;

c. kako se imajo v sedmim razdelku imenovane pravice odpraviti ali pa poravnati;

d. kako in koliko bo odškodovanja plačati, in kako se ima iz premoženja zadetih dečela denarnica napraviti, iz ktere se bo samo za zadeto dečelo prerajtano odškodovanje poplačalo, pri kteri reči bo deriavno vladarstvo srednik;

e. ali se bo za davšine in dela, ktere imajo po drugim, tretjim razdelku, in po čerki h. o smiga razdelka nekati, ki pa v petim in šestim razdelku niso imenuvane, kako odškodovanje plačalo in kolikšno.

Devetič. Grajsinske gosposke imajo sodniško in politiško vladbo za ta čas do vpeljanja cesarskih gospok na državne stroške še dalje peljati.

Desetič. Sklep, ki je v šestim razdelku zavoljo odškodovanja del in davšin v blagu in denarjih izgovoren, ne hrani, ako bi po osimim razdelku postavljena komisija ta sklep s poznejšimi naklepi razločiti ali prikrajšati utegnila.

Enajstič. Tudi siljenje vol in žganje pri grajsaku kupovati, ima z vsimi svojimi dolžnostmi menjati.

Nasim ministram notranjih oprav, pravice in denarstva je povelje dano, to postavo deversiti.

Dano v našim poglavnim in stolnim mestu na Dunaji sedmi dan kismovca tavičent osemsto in osem in štiridesetiga leta, in v štirinajstim letu Nasiga vladarstva.

Ferdinand s.r.

Wessenburg, Ebelhoffs, Ebnch, Entour, Eärnuss, Hornobesti,
ministrov predsednik in minister notranjih oprav, minist. pravice, minist. vojništva, minist. denarstva, minist. kupjtva, vnananj oprav.

Schwarczer,
minister očit. del.

(Kmet. rokodel. Novice.)

Edor podpisuje, naj pogleda, kaj podpiše.

Slisal sim, da se je v nekaterih soseskah prošna za podpis ponudila: kakor pravijo ima tri pike v sebi, namreč:

1. da bi se ne odzvela duhovnim oskerb črez šole;
2. da bi se samotetji [klostri] ne razpustili;
3. da bi se ne vsvojila država duhovsko [cerkveno] premoženje.

Tako se mi zdi je ta prošna, alj kakor neki pravijo, protest, vstavljen; zakaj lista, kter je za podpis ponuden nisim mogel v roke dobiti. Tul natenko nevem od koga ta prošna izvira.

Ljubi Slovenci, nihče vam ne more za zlo vzeti, če ste že nedovolni, ker morate zdaj eno, zdaj drugo prošnjo podpisati, brez da bi na tenko vedli, kaj te prošnje v sebi imajo, in če so za vas koristne. Veselje sim obhajal, ker sim slisal, da v marskaterih krajih nočete te prošnje podpisati; še bolj me je pa veselilo, ko sim zvedil da v nekih krajih razsvetleni duhovni nočete tega pisma vmed ladi dati, ker se bojijo, da bi se zopet kake zmešave ne vplodle. Prav imajo ti gospodi, oni zdajšino vreme bolj za-

popadeje, kakor tisti, ki hočejo vse k svojemu koristu obrniti.

Prijatli, hočem vam po svoji pameti te tri prošne razločiti, tode ne silim, da bi ravno moja veljati morala; „Um vam je dan, pa met imate“ ta koje slavni Vodnik pel; razsolite tedaj sami.

„Ne sme se oskerb črez šole duhovnim vzeti.“ Na to prošnjo tako odgovorim: Potem, kar se zdaj od državnega zbora na Dunaju sliši, ne misli država vse čvanje črez šole duhovnim vzeti; zapak vlada bo narbersk sklenila, da bodo soseskni predstojniki združeni z politiškim vrstnikami in duhovnimi črez šole čvali. Dozdaj so imeli večdel duhovni vesolno oskerb črez nižej alj bu...no šole; veliko se je dobrega skuz to storilo, res je, pa je bilo pri temu tud veliko nepakov. Zdaj, če se je ravno v bogi učitelj soseski perkupil, je dostikrat gospoda fajnuštra razžalil. Soseska je učitelja redila, pa malkečaj je tistega dobila, kterga je hata. Ako je bil neki učitelj soseski še tako prijeten, fajnuštra pa zoperu, so tega siromaka sameteriej pretikali in prerivali, kakor slaba družina nezabehen bob v skledi; na zadne je terplenček šibico proč verzol, in se kakiga drugiga dela pod-topil. Zdaj bo drugač; soseska, ki bo učitelja, redila, bo njega tud gorzvela. Ona in njeni